

Aleksander Kamiński

Kamienie na szaniec

Główne motywy:

Motyw wojny

◇ „Wrzesień 1939 roku był jednym z najstraszniejszych polskich miesięcy. Nie dlatego, że ponieśliśmy klęskę - niejedną już klęskę miał naród za sobą. Nawet nie dlatego, że klęska ta była tak gwałtowna i tak miażdżąca - na wojnach dramaty i gwałtowne zmiany sytuacji są zjawiskiem częstym. Potworność polskiej tragedii wrześniowej polegała na czym innym: na katastrofie psychicznej narodu, najzupełniej nie przygotowanego do tego, co się stało. Ogromny grzech obciąża sumienia polskiej propagandy i polskiego wychowania narodowego sprzed 1939 roku”.

Motyw ten pełni w powieści zasadniczą rolę – jest przyczyną wszelkich przemian, jakie zaszły w młodych harcerzach, zmieniając ich w silnych i twardych mężczyzn.

Motyw przesłuchania

- ◇ Ten motyw został wprowadzony przez Kamińskiego bez żadnego upiększania czy przemilczania faktów.
- ◇ Autor opisał pobyt Janka „Rudego” Bytnara w Pawiaku dokładnie tak, jak zrelacjonowali mu go najbliżsi przyjaciele oraz rodzina zmarłego w wyniku obrażeń bohatera. Opis wielogodzinnych tortur i katowania wbija się w pamięć czytelnika, dając autentyczne świadectwo „metod” stosowanych przez gestapowców.

Motyw miłości

- ◆ Choć w powieści „Kamienie na szaniec” Kamiński nie sportretował wielu dziewcząt, to pozostał wierny faktom i opisał motyw miłości Aleksego Dawidowskiego i jego narzeczonej Basi. Przywiązanie tej dwójki do siebie, szczerść i bezpretensjonalność ich młodzięńczych uczuć widać szczególnie w scenie, gdy Basia czuwa przy łóżku umierającego chłopaka.
- ◆ *„Basia patrzy w twarz kochanego chłopca i choć szarpie nią niepokój, uśmiecha się łagodnie. Bierze ręce Alka w swoje dłonie i głaszcze je delikatnie. Alek przymyka oczy, jest mu tak dobrze... Drugiego dnia po operacji nastąpiło silne pogorszenie. Mocny, tępy ból nie ustawał ani na chwilę (...)*

Motyw Śmierci

Motyw Śmierci jest związany z motywem wojny.

Ważnym cytatem dotyczącym śmierci jest ten związany z powolnym odchodzeniem rannego w czasie akcji pod Arsenalem Alka. Mimo iż chłopak miał zaledwie nieco ponad dwadzieścia lat, był przygotowany na jej przyjście, liczył się z tym decydując się na uczestnictwo w akcjach dywersyjnych i zbrojnych:

„Śmierć? Najprawdopodobniej ominie go tym razem. Ale gdyby przyszła - niech przychodzi. Niech spieszy! Jest całkowicie gotów na jej przyjęcie. Tyle setek razy już o niej myślał, tak zawsze był na nią gotów, że zżył się z nią i niemal zaprzyjaźnił. Swoją część roboty „odwalił”. „Odwalił” ją tak dobrze, jak tylko mógł. To najważniejsze! A przy tym był w tak przyjaznych stosunkach z Panem Bogiem! (...) Alek gasł. Tracił przytomność. Rozumiał już, że gra jego życia dobiega końca. Rozumiał i nie przestawał się uśmiechać. Jakaż to wielka była gra”.

Motyw dojrzewania

◇ „Kamienie na szaniec” są opowieścią o dojrzewaniu pokolenia Kolumbów, którego przedstawiciele, pod wpływem wojennych doświadczeń, z drobnych, szczupłych, skromnych i powściągliwych absolwentów jednej z najlepszych szkół średnich w Warszawie, stali się silnymi, aktywnymi, twardymi i zdeterminowanymi żołnierzami.

Szczegóły Akcji pod Arsenałem

- ◇ Bitwa pod Arsenalem, odbyła się w Warszawie, a dokładnie w pobliżu ulicy Bielańskiej i ulicy Długiej.
- ◇ Była to akcja, w której chłopcy chcieli odbić Rudego, dlatego też czekali na pojazd więzienny. Miał on planowo przejeżdżać ulicą Białoszewskiego w godzinach popołudniowych
- ◇ Każda jednostka posiadała swojego przywódcę i inną broń. Na przykład grupa Alka miała granaty, inna miała pistolety, a trzecia butelki z benzyną.
- ◇ Rozpoczęła się ona w 1943 roku 26 marca.

Streszczenie Akcji pod Arsenalem

- ◇ W czasie trwania akcji pojawił się patrol, jednak żandarmeria niemiecka nie odnalazła nic niepokojącego i odjechała. Kierowca auta, chciał całkowicie ominąć to miejsce, ale nie udało mu się to. Chłopcy zaatakowali samochód, dlatego też momentalnie zapalił się. Od razu z karetki uciekli Gestapowcy i zaczęli strzelać. Opanowany Alek sięga po broń, celnie strzela i zabija hitlerowca. Chwilę później Zośka wyskoczył z ukrycia i zaczął strzelać. Inni chłopcy pobiegli za nim . Sprawdzali pojazd, czy jest w nim Rudy. Odnaleźli przyjaciela, który był bardzo wycieńczony, ale ogromnie szczęśliwy, że koledzy go uratowali. Niby akcja zakończyła się pomyślnie, chłopcy odchodzili już z tego miejsca, kiedy zauważyła ich grupa Niemców. Zauważyli broń i dlatego zaczęli strzelać. Alek zostaje ranny w brzuch, ale mimo to rzuca granat. Wielu z chłopców wypłoszyło się, ale duża część została. Udało im się uciec, jednak skutkiem tego była śmierć Alka. Został on poddany operacji, niestety zmarł niedługo po niej.

Plan wydarzeń

1. Przedstawienie głównych bohaterów.
2. Wybuch wojny.
3. Zajęcia chłopców w okupowanej Warszawie.
4. Działalność sabotażowa.
5. Działalność dywersyjna.
6. Aresztowanie Rudego.
7. Śledztwo - torturowanie chłopca.
8. Akcja pod Arsenalem.
9. Śmierć Rudego i Alka.
10. Akcja pod Celestynowem.
11. Nieudana akcja pod Czarnocinem.
12. Likwidacja posterunku żandarmerii w Sieczkach, śmierć Zośki.

BOHATEROWIE

Tadeusz Zawadzki, pseudonim Zośka - ur. 24 stycznia w 1921 r. Zośka był urodzonym organizatorem, posiadał też niezwykle talent przywódczy. Ojciec jego był profesorem, matka działaczką społeczną. Starsza siostra była również związana z konspiracją. Zośka odznaczał się wybitną inteligencją i wyjątkowymi zdolnościami, cechował go upór i ambicja, był ponadto wrażliwy i wyrozumiały, w działaniu konsekwentny i przewidujący, lubił samotność, chętnie przebywał z rodziną, łączył go bardzo silny związek emocjonalny z matką. Był on wysoki, szczupły, wysportowany, obdarzony niemal dziewczęcą urodą, o delikatnej cerze i regularnych rysach, jasnoniebieskich oczach i jasnych włosach, przypominał dziewczynę, dlatego przyjął w pseudonimie imię żeńskie.

Jan Bytnar, ps. Rudy

- urodzony 6 maja 1921 r. Rudy był chłopcem drobnym i szczupłym, o piegowatej twarzy i rudych włosach, odznaczał się **wybitną inteligencją**, był **skromny i delikatny** wobec przyjaciół, interesował go świat uczuć i myśli ludzkich, **miał naturę refleksyjną**. Pochodził z rodziny o silnych tradycjach niepodległościowych.

Aleksy Dawidowski

- ◇ Urodził się 3 listopada w 1920 r. Alek był wysokim, szczupłym chłopcem o niebieskich oczach i jasnych włosach, ciągle się uśmiechał, mówił szybko, wymachując przy tym rękami. Potrafił jednak panować nad sobą w chwilach ważnych. Był wyjątkowo szczery, bezpośredni i uczynny, posiadał też wyjątkowy talent przywódczy. W chwili rozpoczęcia akcji „Kamieni na szaniec” Alek miał dziewiętnaście lat.

*Aleksander
Kamiński autor
książki*

◇ Urodził się on 28 stycznia 1903 roku, w Warszawie. Działacz harcerski od 1922 roku. Od pierwszych dni okupacji związany z konspiracją, jeden ze współorganizatorów Szarych Szeregów, twórca i komendant Organizacji Małego Sabotażu "Wawer". Po wojnie wiceprzewodniczący ZHP, wykładowca na Uniwersytecie Łódzkim.

Prezentację wykonała:

Emilia Rogulska